

FORTIDSMINNEFORENINGEN

VESTFOLD AVDELING

Tlf. 22 50 70 33 / 91376292 e-post: styret@fmfvestfold.net web: www.fmfvestfold.net
Post: Farmannsveien 30, 3111 Tønsberg / bank: 2400 07 25095

Vestfold fylkeskommune
Svend Foynsgt. 9,
3126 Tønsberg

Tønsberg 04.04.2008

Forslag til fredning av Johan Ohlsens gate 8, Stavern

Fortidsminneforeningen, Vestfold avdeling ber Vestfold fylkeskommune igangsette fredningssak for hovedbygningen på eiendommen Johan Ohlsens gate 8 i Stavern, Larvik kommune. Gårds og bruksnummer 5001/6008. Fortidsminneforeningen ber også Vestfold fylkeskommune vedta midlertidig fredning av Johan Ohlsens gate 8.

Det vil være uheldig for en fredningssak om fremtidig/ny eier disponerer midler for prosjektering/ombygging av Johan Ohlsens gate 8 før en eventuell fredningssak igangsettes. Midler som ellers skulle benyttes til et godt samfunnsmessig tiltak vil i såfall være bortkastet på en forhåpning som kan vise seg å ikke være reell. Bygningen kan i denne forbindelsen utsettes for inngrep som kan forringe kulturminneverdien før spørsmålet om permanent fredning er avgjort.

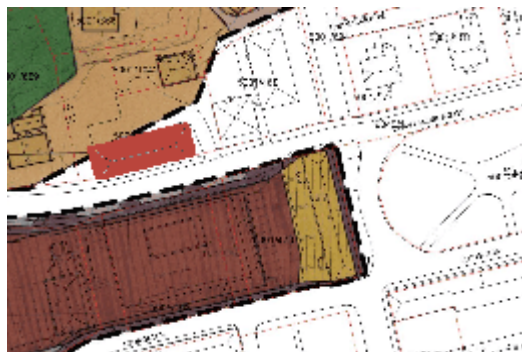
Vi viser også til at ingen andre militære bygninger utenfor vollene, med opprinnelse i det gamle Fredriksvern, er fredet etter kulturminneloven. Følgelig er bevarte interiører i militære, men nå privateide bygninger en sjeldenhet. Et unntak er bygningene nedenfor kirken (bak det gamle rådhuset). Johan Ohlsens gate 8 har en unik opprinnelig bruk og historie som garnisonshospital. Det finnes antagelig ikke tilsvarende interiører bevart i Norge.

Fortidsminneforeningen ber derfor Vestfold fylkeskommune treffe vedtak om midlertidig fredning for å sikre eiendommens verdi som kulturminne og bilegge konflikter og disposisjoner rundt bygningens fremtidige status.

Fortidsminneforeningen viser til hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 § 15 jf. § 22 nr. 4 jf. § 15 samt Forskrift om faglig ansvarsfordeling mv. etter kulturminneloven av 15.02.1979, kapitel 3, §22.

Fredningens omfang

Vi ber om at fredningen omfatter bygningens konstruksjoner, eksteriøruttrykk og bevarte eldre interiører, spesielt trapperom, piper, gruer og bevarte interiører i bygningens annen etasje, hovedelementer som planløsning, materialbruk, overflatebehandling og detaljer som, dører, gerikter, listverk, ildsteder og fast inventar som kjøkkeninnredning i annen etasje, samt lagrede bygningsdeler som vinduer, panel og dører. Fredningen bes omfatte bygning på eiendommen Johan Ohlsens gate 8 som avmerket i rødt på kart under:

Formål med fredningen

Formålet med fredningen bør etter Fortidsminneforeningens oppfatning være å bevare Johan Ohlsensgate 8 som et bygnings/arkitektur/sykehushistorisk og kulturhistorisk viktig eksempel på norsk militær- og sykehusarkitektur fra 1700-tallets siste del. Det er videre vesentlig å ta vare på enkelte kulturhistorisk verdifulle uttrykk for bygningens historiske utvikling, spesielt planløsning og interiør fra perioden bygningen ble benyttet som militærhospital og den påfølgende militære boligbruk. Fredningen av bygningens eksteriør skal sikre videreføring av bygningens arkitektur og gjenværende eldre bygningsdeler der de måtte finnes. Både hovedstrukturen i det arkitektoniske uttrykket og detaljeringen, så som fasadeløsning, vindustype og format, dører, piper, materialbruk og overflater, skal opprettholdes eller kan tilbakeføres etter sikker dokumentasjon.

Formålet bør videre være å bevare rominndeling, bygningsdeler og overflater i de deler av interiøret som er kulturhistorisk interessant. Dette gjelder spesielt piper, gruer/ildsteder, eldre dører, trapperom og bevart planløsning, eldre overflater, eldre faste innredninger og konstruksjoner i bygningens annen etasje samt gjenværende trapperom og andre bevarte gamle enkeltelementer i første etasje. Lagrede paneler, dører og vinduer fra bygningens eldre periode bør inngå i fredningen og ikke fjernes, men kan tilbakeføres ved restaurering av interiørene/bygningen dersom sikker dokumentasjon foreligger og endringen er i tråd med fredningens formål.

Forslag til fredningsbestemmelser:

- 1 Det er ikke tillatt å rive eller flytte bygningen eller deler av denne.
- 2 Det er ikke tillatt å bygge om bygningens eksteriør eller interiør. Herunder tillates ikke å endre den bevarte grunnplanen fra militærhospitalstiden/offiserboligtiden ved oppdeling eller andre tiltak som utydeliggjør planløsningen.
som utydeliggjør den opprinnelige bruken og plandisposisjonen
- 3 Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid ut over vanlig vedlikehold på bygningens eksteriør, interiør eller konstruksjon, er ikke tillatt. (Unntatt fra dette er platekledninger og interiørelementer satt opp i annen halvdel av 1900-tallet samt eventuelle tilbakeføringer, jf. punkt 5.)
- 4 Alt vedlikehold og all istandsetting skal skje med tradisjonelle materialer og metoder i tråd med bygningens egenart og på en måte som ikke reduserer de arkitektoniske og kulturhistoriske verdiene.
- 5 Tilbakeføringer til opprinnelig eller tidligere utseende og/eller konstruksjoner kan tillates i særlige tilfelle under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på et sikkert, dokumentert grunnlag og etter dispensasjon fra forvaltningsmyndigheten.
(Løst inventar/bygningsdeler som inngår i fredningen, skal ikke fjernes fra bygningen.)

Det grunnleggende prinsippet for vedlikehold av fredete bygninger bør være å bevare mest mulig av de opprinnelige eller eldre bygningselementene og detaljer som kledning, vinduer, dører, listverk, gerikter og overflatebehandling. Vedlikehold av fredete bygninger og anlegg skal så langt som mulig skje i samsvar med opprinnelig utførelse, teknikk og materialbruk og for øvrig i samsvar med fredningsbestemmelsene.

Bakgrunn for fredningssaken

Bakgrunn for forslaget om fredning av Johan Ohlsens gate 8 er bygningens kulturhistoriske og bygnings/arkitekturhistoriske betydning og faren for at de mest verdifulle bevarte bygningshistoriske elementene deriblant opprinnelig planløsning, konstruksjon og bevarte dører og innredninger kan gå tapt ved ombygging. På bakgrunn av planløsningens og den

kulturhistorisk betingede opprinnelige brukens sjeldenhet er planløsningen av stor viktighet å bevare på en pedagogisk forståelig måte.

”I 1754 var 8 barakker ferdige, nr. 1-8. Disse 8 opprinnelige barakkene inneholdt 16 leiligheter for offiserer med 4-7 værelser og kjøkken, og 102 leiligheter for menige med to værelser og kjøkken.Fem barakker står igjen idag. Nr. 2 og 9 er aldershjem, nr. 3, 4 og 10 er offentlige kontorer. Barakke nr. 4 fungerte som Staverns rådhus i alle fall etter 1903..... De to barakker nr. 9 og 10 ble oppført av panelt utmurt bindingsverk. Nr. 9 oppførtes 1792 på kirkegårdens grunn, nr. 10 oppførtes 1787 som sykehus, og er nå bibliotek.....Det er overraskende at Torget og Barakkene med uthus ikke er fredet.” (Hvinden-Haug: Kulturminneanalyse, Stavern – Larvik kommune)

Sammenlignet med de andre barakkene utenfor vollene har Johan Ohlsens gate 8 et distinkt annerledes særpreg i opprinnelig bruk og planløsning. Etter vår oppfatning burde bygningen for lengst vært fredet på bakgrunn av den antikvarisk egenverdien interiørene i annen etasje besitter. Eierskifte og ny bruk aktualiserer fredning.

Bygningen er i ferd med å skifte eier, etter at Larvik kommunestyre i møte den 26 mars 2008 vedtok å avhende eiendommen til Det nasjonale sjømannshjemmet i Stavern. Larvik kommune stilte i overdragelsesvedtaket krav til ny eier om å hensynstas antikvariske verdier. Sjømannshjemmet har på sin side stilt krav i forhold til antikvariske restriksjoner og ønsker å stå relativt fritt i disponeringen av interiørene. Det nasjonale sjømannshjemmets planer for ombygging er tydelig signalisert i brev til Larvik kommune av 9 november 2007. Sitat:

FORMÅL

DNAS har ved erverv av eiendommen til hensikt å innrede bygningen til 8 omsorgsleiligheter iht. dagens krav til livsløpsstandard. Det er planlagt 4 leiligheter i hver etasje, 4 stk på ca. 55 kvm og 4 stk på ca. 65 kvm.

Drift og vedlikehold vil bli underlagt nåværende driftsform for omsorg/aldersboliger ved DNAS.

FORUTSETNINGER

Tatt i betraktning bygningens alder, nåværende formål og verneklausel ser vi utfordringer ved den planlagte ombygging og anser bygningens nåverdi som meget lav for det planlagte formål. Men forutsatt en lav ”inngangs-billett” og begrensede restriksjoner vedr. verneklausel for innredningsarbeid, tilsier våre erfaringer fra ombygginger i tilsvarende bygningsmasse og foreløpig kostnadsoverslag at prosjektet lar seg gjennomføre på en forsvarlig måte.

På bakgrunn av at bygningens annen etasje rommer en svært intakt planløsning som skriver seg fra bygningens opprinnelse i 1787 eller 1789/90, da den skal ha blitt bygget for sykehusformål, kan Fortidsminneforeningen ikke se at det er mulig å kombinere det nødvendige behovet for bevaring med Sjømannshjemmets planer for ombygging og ny bruk. Under alle omstendigheter mener Fortidsminneforeningen at bygningen og særlig dens interiører i annen etasje er av en sjeldenhet og sykehus-/militær-/kulturhistorisk betydning som betinger bevaring gjennom fredning etter Lov om kulturminner.

En privatrettslig avtale om bevaring av antikvariske kvaliteter vil ikke være tilstrekkelig til å sikre bygningen. Man kan ikke påregne rettslige skritt ved videre overdragelser av eiendomsretten eller tiltak som måtte være i strid med en slik avtale. Vi viser her til mange erfaringer i så måte. Vi viser til at man generelt sett har forlatt denne typen bevaringsløsning. Planlagt ny bruk som 8 omsorgsleiligheter med livsløpsstandard kan umulig være forenlig med bevaring av interiørene i bygningens annen etasje og trapperommene.

Vi viser også til at rådmannen innstilte på overdragelse til det lokale historielaget som ikke har slike planer for ombygging. Kommunestyret behandlet saken 26.03.08, sak 038/08. Det ble fremmet et utsettelsesforslag for nærmere undersøkelse av bygningens antikvariske verdi før eiendomsoverføring vedtas. Avstemningen ble 17-17 som med ordførerens dobbeltstemme ga 17-18 og forslaget falt. I realitetsbehandlingen vedtok kommunestyret med 21 mot 13 stemmer at eiendommen skulle overdras vederlagsfritt til Sjømannshjemmet. Prosessen rundt overføring av eierskap til ny eier kan nå foregå svært raskt og Fortidsminneforeningen mener det vil være svært uheldig om ny eier disponerer for ombygging før vernemyndighetene eventuelt griper inn. Overdragelsen er ennå ikke gjennomført. På denne bakgrunnen er det en foreliggende konflikt mellom bevaringsorienterte miljøer lokalt og forkjemperne for Sjømannshjemmets utbyggingsplaner.

Fortidsminneforeningen vil poengtere at vi både støtter og har stor respekt for den samfunnsnyttige oppgaven Sjømannshjemmet i Stavern utfører, men det er ikke alltid gode formål er forenlige med vern av nasjonalt verneverdige kulturminner. Sjømannshjemmets historiske eiendomsmasse ellers i Stavern er eksemplarisk ivaretatt i det utvendige, langt bedre enn kommunen har formådd med sine bygninger, men interiørene i de samme bygninger er i for stor grad tilpasset den spesielle bruken. Johan Ohlsens gate 8 er fredningsverdig pga. interiørene, ikke eksteriørene. Plan og bygningsloven forutsetter standardløsninger innvendig som vil ødelegge det fredningsverdige i Johan Ohlsens gate 8 om lokalene ombygges til omsorgsboliger med livsløpsstandard. Sjømannshjemmets gode formål kan oppfylles andre steder i Stavern. I denne saken finnes det alternative og villige mottagere som ønsker å underordne seg en fredning og bruke bygningen på en måte som muliggjør bevaring av interiørene og gjennomføre delvis tilbakeføring/museale formål. Ut over å påpeke de ulike formålene tar Fortidsminneforeningen ikke stilling til hvem som bør eie bygningen.

Konflikten rundt denne saken er uheldig for lokalsamfunnet, men representerer uansett reelle motsetninger og ulike interesser som bør få mulighet til å komme ordnet til uttrykk i en demokratisk prosess som kan avklare realitetene i saken.

På denne bakgrunnen mener Fortidsminneforeningen vernemyndigheten bør vedta midlertidig fredning og gjennom den påfølgende demokratiske prosessen (fredningssaken) få frem en avklaring av de forskjellige interessene og hvilken innvirkning disse vil ha i forhold til et vedtak om en permanent fredning.

Overordnede føringer

Landsverneplanen for landshelsetjenesten er nå til høring. I denne planen inngår ikke denne bygningen, noe som rimeligvis skyldes at Johan Ohlsens gate 8 ikke lenger er i statlig eie, men i svært lang tid har vært kommunalt eiet og benyttet til andre formål, deriblant bibliotek. Med kongelig resolusjon av 1. september 2006 ble det krevet utarbeidet sektorvise landsverneplaner for den statlige helsesektoren. Formålet er å bidra til vern av et utvalg kulturminner og kulturmiljøer som dokumenterer den statlige helsesektorens historie og utvikling. Planen inneholder bygninger fra 1820 til 1990. Vi går ut fra at det finnes svært få sykehus eller andre typer helserelaterte bygninger bevart fra tidlig 1800-tall og 1700-tall. Vi vil i denne sammenhengen vise til Fortidsminneforeningens årbok for 2000 med tema Norsk sykehusarkitektur. Det fremgår av bindet at norsk sykehusbygging først tok til etter 1814. Unntaket er spesialsykehus samt militære og bergverksrelaterte sykehus. Så vidt vi har kunnet finne ut er de fleste sykehus fra 1700-tallet borte i dag. Johan Ohlsens gate 8 representerer således et unikum av norsk bevart sykehushistorie fra 1700-tallet, noe landsverneplanens utvalg av objekter også bekrefter. Uansett oppfatter vi landsverneplanen som en overordnet prioritering og føring for vern av helsetjenestens historiske bygninger i Norge uavhengig av eierskap. Johan Ohlsens gate 8 burde naturlig hatt en fremtredende plass i denne verneplanen – om bygningen fortsatt hadde vært i statlig eie.

Johan Ohlsens gate 8 er bygget i 1787 eller 1789/90 som en integrert del av det militære festningsverket og garnisonen Fredriksvern. De fleste militære anleggene ble oppført innenfor vollene, men boligkvarterene, bakeriet og enkelte andre bygninger ble oppført utenfor selve festningsområdet. Johan Ohlsens gate 8 eller militærsykehuset ble oppført i utkanten av boligkvarterene som omkranser torget i Stavern. Rett i mot ligger garnisonskirken og noe lenger vekk, bakeriet. Bygningen har samme hovedform som bygninger i boligkvarterene, langstrakt to-etasjes bygning med helvalmet høyt tak i typisk 1700-tallsstil. Bygningen er således fremdeles en viktig og integrert del av det opprinnelige militære miljø i Stavern. Bygningen utmerker seg spesielt ved de godt bevarte interiørene i annen etasje og bruken av utmurt bindingsverk som byggekonstruksjon. Den medisinske bakgrunnshistorien gjør bygningen til et svært uvanlig fenomen i norsk bygningshistorie.

”Staverns medisinske historie er spesiell i norsk sammenheng og startet med flåten og marineverftet Fredriksvern. Allerede i 1787 ble Garnisonssykehuset reist og var etter datiden forhold et stort sykehus. Sykehuset ble fort det medisinske senter for Vestfold, store deler av Telemark og med ansvar for garnisonen på Hvaler. Den medisinske staben med tilknytning til sykehuset var, etter norske forhold meget vesentlig. Garnisonssykehuset i Stavern står i en særstilling innen norsk sykehusarkitektur og er et av de tidligste eksempler på et medisinsk senter hvor minst 7 av datiden kirurger arbeidet. Sykehusets planløsningen var langt forut for sin tid med kjøkken og en forgang tilknyttet sykerommene, omtrent det samme som ble bygget til Kysthospitalets Isolat-bygning 100 år senere.” (Uttalelse medisinsk historielag SiV, vedlagt)

Bygningen var garnisonssykehus fra ca. 1789 frem til 1852 da to offiserer flyttet inn i hver sin leilighet. I 1864 ble den sjømilitære virksomheten flyttet til Carl Johansvern, men Johan Ohlsens gate 8 ble eiet av Forsvaret/Forsvarsdepartementet frem til den 02.06.1905 da den ble overført til kommunen. Den ble benyttet som gamlehjem en periode. Senere ble den ominnredet til bibliotek, noe som gikk hardt ut over interiørene i første etasje. Første etasje er i dag fraflyttet, mens Venner av gamle Stavern (historielaget) bruker to rom og en leilighet i den østre enden. Larvik kommune er fremdeles eier av bygningen, men et kommunestyrevedtak innebærer at Sjømannshjemmet i Stavern snart vil overta eierskapet.

Eiendommen inngår ikke i reguleringsplan, men har fått bevaringsstatus (skravert) gjennom kommunedelplanen for Stavern. Dette berører kun bygningens fasader.

Bygningens historie og betydning

Det har eksistert flere sykehusbygninger i Stavern/Fredriksvern. Denne bygningen kan plasseres nøyaktig geografisk og historisk i forhold til kart med angivelse av brakkenumre samt historisk kildemateriale som angir i forhold til hvilken brakke denne ble oppført, og senere beskrivelser som oppgir værelser etc. Disse kildene samsvarer med hva man i dag kan registrere i denne bygningens annen etasje.

Johan Ohlsens gate 8 skal være bygget i årene 1789 til 1790. Kilder opplyser at 1787 skal være byggeåret, men denne dateringen kan bero på at saken om bygging av militærhospital i tilknytning til Fredriksvern ble igangsatt dette året.

Militærhospitalets opprinnelse tilskrives Fredriksverns kommandant fra 1780 til 1789, Friedrich Grodtschilling, ”som paa forskjellige omraader satte sterke spor” Forfatteren av dette verket, Wurschmidt, foreslår 1785 som utgangspunkt for saken og 1787 som byggeår. Han beskriver interiøret slik: ”Sykehuset hadde 16 værelser, hver med et kjøkken foran. Det var installert 43 dobbelte og 4 enkle senge og skaffet det altsaa plads til 90 syke. Hvert værelse hadde et fag vinduer og en ovn”.

Hals og Sundt skrev i 1926 i boken "Et kystvern" om de hygieniske forhold og berømmet planleggerne for en imponerende forståelse av behovet for "luftkubus" i en slik bygning. Boken inneholder en formodet trykkfeil som forkludrer forståelsen av rommenes størrelse. Men riktig forstått samsvarer denne bokens beskrivelse med dagens planløsning i Johan Ohlsens gate 8, ved at 4,20 meter i romlengde ved trykkfeil blitt til 14,20 meter. Utrekningen av kubikkinnhold og antall pasienter pr rom samsvarer imidlertid med realitetene og gjør de to kildene overensstemmende.

I 1811/1812 ble det oppført et nytt felles Combineret Hospital av betydelige dimensjoner, som imidlertid etter hvert skal ha fått bruk som kombinert sykehus og fattighus. Det Combinerede Hospital brant ned i 1883. Det Combinerede hospital hadde en annen planløsning uten forrom og gruer ved værelsene. Som Medisinsk historisk historielag påpeker er planløsningen i Johan Ohlsens gate 8 langt forut for sin tid. Kilder kan tyde på at Johan Ohlsens gate 8 fra 1852 ha blitt benyttet som offisersbolig uten at det medførte særlige endringer av interiørene. Det finnes en ombyggingstegning fra 1852 som imidlertid i liten grad ser ut til å ha blitt gjennomført. Bygningen ble benyttet som gamlehjem og i moderne tid som bibliotek. Da ble bygningens første etasje mye endret, men annen etasje ble i hovedsak værende som før, dvs. opprinnelig.

Karakteristikk av kulturminnet

Bygningen er oppført av utmurt bindingsverk og panelt. Den skal ha blitt panelt først i 1840-årene, men nåværende utvendig kledning, vinduer og dører synes å være relativt moderne men nær opprinnelig utforming. Grunnmuren er av stablet sten og taket er tekket med tegl.

Bygningens arkitektur følger den vanlige standard for større monumentale bygg i slik sammenheng og fasadeløsningene kan sammenlignes med boligbarakkene rundt det nærliggende torget, men bygningen er bredere. Bygningen er i to etasjer og har to inngangsdører fra gården til hvert sitt trapperom. Opprinnelig har det antagelig også vært innganger fra gaten. Denne bygningen er utstyrt med 2 oppganger som hver har tofags vinduer i ytterveggene. På hver side av oppgangene er forrum som hver har ettfags vinduer i ytterveggene. Alle andre værelser har to fags vinduer. Hovedfasadene får dermed en vindusrytme dannet av grupperinger av ett og to fags vinduer.

Takutstikket er forholdsvis snaut, men kan ha vært større da bygningen er omkledd utvendig i tilnærmet kopi og opprinnelig proporsjon er ukjent. Vinduene er også skiftet ut, men i opprinnelig format og oppdeling. Taket er bratt og helvalmet i tråd med hva som ellers finnes i Stavern av lignende bygninger. Bygningen har fire piper som alle er originale og hver pipe er tilknyttet 4 gruer. De er av svært store dimensjoner. Det helt unike med denne bygningen er den innvendige planløsningen som er bevart bortimot komplett i annen etasje. Bygningen har ikke kjeller, men et stort loft som ser ut til å være i opprinnelig stand med store åpne partier, svært gamle bodinndelinger og enkelte halvvegger av uhøvlede hvittede bord.

I første etasje er det bevart trapperom med opprinnelige innvendige dører, gruer og deler av tidligere rominndelinger. Til annen etasje kommer man via to smale enkle opprinnelige trapper, tilsvarende loftstrappene. Oppgangene er til dels lukket med senere dører til de respektive to gangene i annene etasje, men forbindelsene har opprinnelig vært åpne. Det samme gjelder for loftoppgangene. Hver av trappeoppgangene er forbundet med en gjennomgående smal gang med 2 dører til hver side. Dørene leder inn til forrum med grue og plass for matlagning. Det står fremdeles i et av disse forrummene en kjøkkenbenk-innredning som kan skrive seg fra 1800-årenes første del eller være opprinnelig. Denne innredningen bør inngå i fredningen. Ellers er det noe fast innredning fra tiden etter 1870.

Innenfor forrummene med gruer er det større værelser beregnet for pasienter. Grunnflatene er ca 19 m² pr rom. Takhøyden er ca 2,50 meter. Opprinnelig var nok bjelkene

synlig. I dag er de fleste rommene gjenplatet med trefiberplater og under er muligens fas eller perlestaffpanel. Listverket er noen steder opprinnelig med flat bred rygg og stående kraftig staff på hver side. Ellers er listverket av sveitser og funkis type tilsvarende innplatingen. Materialer (malte håndhøvlede pløyde bord) lagret på loftet tyder på at noen rom kan ha blitt panelt adskillig tidligere. I den aktuelle situasjonen er det imidlertid vanskelig for oss å få gjennomført en undersøkelse som kan avklare dette.

Det er mellom noen få rom satt inn dører til forskjellige tider, men i hovedsak er dørene og åpningene fra bygningens opprinnelse så langt vi kan se. Manglende gamle dører er lagret på loftet.

Dørene er av følgende typer:

Enfyllingsdører 1780/90-tall.

Labankdører samme tid eller noe senere.

En tofyllingsdør fra 1800-tallets første halvdel.

Funkisdører med glatte overflater.

Alle vegger er på plass med unntak av en vegg mellom to forrum og en gang som er delvis fjernet samt en vegg mellom to sykestuer som i hovedsak er fjernet. I den avdelte leiligheten i bygningens ene ende, er alt på plass av gruer og vegger. Dører er i hovedsak på plass eller er lagret på loftet.

Den opprinnelige planløsningen er spesialtegnet for hospitalbruk og oppført i en tid som ellers ikke kan vise til tilsvarende løsninger.

Vi viser til vedlagte dokumentasjon og kilder.

For Fortidsminneforeningen, Vestfold avdeling

Ragnar Kristensen
leder

Kopi:

Riksantikvaren

Larvik kommune

Fortidsminneforeningen, hovedstyret og hovedadministrasjonen

Venner av Gamle Stavern

Medisinsk historielag SiV

Gruppeledere/ordfører, Vestfold fylkeskommune

Nasjonale festningsverk

Vedlegg:

Dokumentasjon

Uttalelse fra Medisinsk historielag SiV